

Sosiaali- ja terveysministeriö
Diaarinumero STM095:00/2023

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto Työelämän tasa-arvo ja perhevapaat -työryhmälle

Lastensuojelun Keskusliitto (LSKL) kiittää sosiaali- ja terveysministeriötä mahdollisuudesta lausua raskaussyrjintään ja vanhempainvapaiden tasaisempaan jakamiseen liittyen.

Työryhmän keskeiset tehtävät

Työelämän tasa-arvo ja perhevapaat -työryhmä on pyytänyt näkemyksiä siitä, miten seuraavat hallitusohjelman tavoitteet voitaisiin toteuttaa:

Raskauteen ja perhevapaaseen perustuvan syrjinnän ehkäisyyn kohdistetaan tehokkaampia keinoja.

Vanhemmuuden kustannusten tasaisempaa jakautumista selvitetään.

Perhevapaauudistuksen tuloksia seurataan, jatketaan työtä perhevapaiden tasaisemman jakautumisen puolesta ja edistetään isien perhevapaiden käyttöä.

Työelämässä esiintyviä syrjiviä käytäntöjä ja rakenteita poistetaan edistämällä syrjintää koskevan lainsäädännön noudattamista tehokkaammalla informoinnilla, hyvien käytäntöjen levittämällä ja mm. alustatalouden tehokkaammalla valvonnalla.

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto

Suomessa lakina voimassa oleva YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus edellyttää, että kaikessa yksittäistä lasta tai lapsia yleisesti koskevassa päätöksenteossa harkitaan ensisijaisesti lapsen etu. Tämä tarkoittaa käytännössä päätösten lapsivaikutusten arviointia. Lastensuojelun Keskusliitto pitää ensiarvoisen tärkeänä, että myös työelämä- ja tasa-arvokysymyksissä tunnistetaan ratkaisujen vaikutukset lapsen oikeuksien toteutumiseen. Lapsen oikeuksien toteutumista valvova YK:n lapsen oikeuksien komitea on [Suomelle 2023 antamissaan päätelmissä](#) esittänyt huolensa siitä, ettei lapsen edun periaatetta useinkaan sovelleta johdonmukaisesti.

Lapsen oikeuksien sopimus kieltää syrjinnän paitsi lapsen, myös hänen vanhempiansa tai huoltajiensa ominaisuuksien perusteella. Tämä tarkoittaa, että lapsivaikutusten arvioinnissa on tunnistettava perheiden

monimuotoisuus, huomioitava, että vaikutukset voivat olla eri perheiden ja lapsiryhmien kohdalla erilaiset, ja huolehdittava, etteivät ratkaisut heikennä etenkin valmiiksi muita heikommassa asemassa olevien lasten oikeuksien toteutumista.

Lastensuojelun Keskusliitto kannattaa, että ansiosidonnaista vanhempainvapaata pidennetään siihen asti, kunnes lapsi on 18 kuukauden ikäinen. Keskusliiton mielestä on myös hyvä pidentää ei-synnyttävän vanhemman kiintiötä. Näin voidaan lisätä toisen vanhemman, monessa tapauksessa isän, vanhempainvapaan käyttöä. Ansiosidonnaisen osuuden pidentäminen nykyisestä 320 vuorokaudesta siihen asti, kunnes lapsi on 18 kuukautta, on myös keino torjua lapsiperheköyhyyttä. Viime vaalikaudella tehdyt muutokset, jotka joustavoittavat vanhempainvapaan käyttöä, esimerkiksi vapaiden pitäminen jaksoissa, ovat tarpeellisia eikä näihin joustoihin pidä tehdä heikennyksiä. Lastensuojelun Keskusliitto kannattaa, että vapaita voisi siirtää myös muulle läheiselle henkilölle, kuten lapsen isovanhemmalle. Tämä vahvistaisi vanhempien työllisyyttä ja mahdollistaisi lapselle entistä vahvemman suhteen luomisen muihinkin läheisiin.

Kela on tehnyt [raskaus- ja vanhempainrahopäivien laskurin](#), jolla voidaan arvioida nettotulojen määrää vanhempainvapaan aikana. Tämä on mainio työkalu sen ennakkoluulon rikkomiseen, ettei parempipalkkaisen olisi taloudellisesti järkevää pitää perhevapaata. Vanhempainvapaalla oleminen vahvistaa lapsen ja vanhemman välistä suhdetta, mikä on erittäin tärkeää lapsen ensimmäisten elinvuosien aikana.

Sosiaali- ja terveysministeriön 1.10.2024 järjestämässä sidosryhmäkuulemisessa tuli esiin, että lakiin tarvittaisiin tehostettu irtisanomissuoja siihen vaiheeseen, kun työntekijä palaa vanhempainvapaalta töihin. LSKL kannattaa tätä ehdotusta. Olemme erittäin huolissamme siitä, miten hallituksen aiheet helpottaa määräaikaisen työsuhteen solmimista vaikuttavat perheellistymisaikeisiin. STM:n tuore [Raskaussyrjintä Suomessa -raportti](#) tuo esiin, että yleisin syrjinnän muoto on määräaikaisen työsuhteen jatkamatta jättäminen. Kun ottaa huomioon Suomen historiallisen matalan syntyvyyden sekä eron toivotun ja toteutuneen lapsiluvun välillä, niin on välttämätöntä, että hallitus keskeyttää valmistelun määräaikaisten työsuhteiden solmimisen helpottamisesta. Mikäli ehdotettu lainsäädäntö hyväksytään, niin se uhkaa vesittää lupaavasti alkaneen työn raskaussyrjinnän kitkemiseksi.

Lastensuojelun Keskusliitto tunnistaa lisäksi laadukkaan varhaiskasvatuksen merkityksen paitsi lapsen oikeutena, myös vanhempien työllisyyden ja työelämän tasa-arvon mahdollistajana. Laadukas varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua ja kehitystä samalla mahdollistaen vanhempien työnteon. Varhaiskasvatuksen maksujen alentaminen vaikuttaa pääosin naisten työllisyyteen. Toivomme, että hallitus pohtisi mahdollisuutta alentaa varhaiskasvatuksen maksuja myös siitä näkökulmasta, että silloin sukupuolten tasa-arvoa voitaisiin vahvistaa nostamalla naisten työllisyysastetta. Maksuttomuutta ei kuitenkaan tule edistää laadun kustannuksella. Valtion tulee kompensoida asiakasmaksujen vähenemistä kunnille ja varmistaa, että käytäntö on yhdenvertainen.